

มาตรการทางกฎหมายในการลดโทษผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ

พ.ศ.2522 มาตรา 100/2¹

เทพฤทธิ์ อำไพสัมพันธ์กุล²

จากการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการลดโทษผู้กระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการวินิจฉัย การใช้ดุลพินิจในการบรรเทาโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ และหลักเกณฑ์ มาตรฐานในการใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษและการลดโทษให้แก่จำเลยที่ให้ข้อมูลสำคัญในคดียาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจว่าในปัจจุบันการพิจารณาคดีของศาลในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนับวันจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณคดีเมื่อหลายปีที่ผ่านมา และความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดยังมิผู้กระทำความผิดเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากซึ่งเป็นต้นเหตุแห่งการกระทำความผิดในเรื่องอื่นๆตามมา การจับกุม และกวาดล้างผู้จำหน่ายรายใหญ่ก็เป็นไปได้ยาก เนื่องจากกระบวนการค้ายาเสพติดได้มีการวางรากฐานยังลึกกลงไป และผู้กระทำความผิดรายย่อยที่ถูกจับกุมก็ไม่ให้ความร่วมมือในการขยายผลจับกุม จึงเป็นที่มาของการบัญญัติมาตรา 100/2 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งบัญญัติว่า “ ถ้าศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดผู้ใดได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวน ศาลจะลดโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้”

หลักกฎหมายดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อที่จะให้จำเลยที่ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์ในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ และได้รับประโยชน์จากการกระทำความผิดด้วยการได้รับโทษน้อยลง ซึ่งศาลมีอำนาจที่จะลดโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้ก็ได้ และข้อมูลที่จำเลยได้ให้ไว้นั้นยังสามารถช่วยในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้มากขึ้น

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่องมาตรการทางกฎหมายในการลดโทษผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์รัด เล็งวิทยา และมีคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนิตผล เป็นประธานกรรมการ และรองศาสตราจารย์จุฑาพร วงศ์ทองสรรค์

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 จึงเป็นเครื่องมือที่รัฐสร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมุ่งเอาผิดต่อผู้ค้ายาเสพติดระดับผู้ค้ารายใหญ่และระดับตัวการสำคัญผู้อยู่เบื้องหลังการค้ายาเสพติด เพราะเท่าที่ผ่านมาการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นการจับกุมได้แต่ผู้เสพ ผู้ครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือผู้จำหน่ายซึ่งเป็นผู้ค้ารายย่อย แม้จะสามารถจับกุมดำเนินคดีลงโทษผู้กระทำความผิดและตรวจยึดยาเสพติดเพื่อนำไปทำลายได้ แต่นายทุนหรือผู้ค้ารายใหญ่ยังอยู่ ประกอบกับอิทธิพลทางการเงินทำให้นายทุนหรือผู้ค้ารายใหญ่สามารถหาผู้ค้ารายย่อยคนใหม่ได้ไม่มีที่สิ้นสุดทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดยังคงมีอยู่ต่อไป

ดังนั้น เพื่อให้การปราบปรามยาเสพติดมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงมีการตรากฎหมายให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจกำหนดโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้ เพื่อเป็นการจูงใจให้จำเลยแจ้งเบาะแสสำคัญของผู้กระทำความผิดรายอื่นต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนเพื่อจูงใจให้ผู้กระทำความผิดที่ถูกจับกุมยินยอมให้ข้อมูล เพื่อให้เจ้าพนักงานสามารถปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า มาตรการทางกฎหมายในการลดโทษผู้กระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 ยังมีปัญหาและอุปสรรคในทางปฏิบัติของศาลว่าข้อมูลอย่างใดบ้างที่จะถือว่าเป็น “ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

จากการศึกษาประเด็นปัญหาในการที่ศาลจะสามารถใช้ดุลพินิจเพื่อลดโทษให้แก่จำเลยในการพิพากษาคดีได้ จากการศึกษาคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 พบว่า การใช้ดุลพินิจของศาลในคดีที่มีข้อเท็จจริงใกล้เคียงกันศาลตัดสินไปคนละแนวทาง คือในคดีคำพิพากษาฎีกาที่ 487/2547 ศาลฎีกาตัดสินว่าเป็นการให้ข้อมูลสำคัญจึงลดโทษให้แก่จำเลย แต่คำพิพากษาฎีกาบางฉบับที่มีข้อเท็จจริงใกล้เคียงกัน ศาลกลับตัดสินว่าไม่ถือเป็นการให้ข้อมูลสำคัญและมีได้ลดโทษให้แก่จำเลยตามคำพิพากษาฎีกาที่ 1487/2550 โดยให้เหตุผลว่า ไม่ว่าจำเลยจะให้ข้อมูลดังกล่าวหรือไม่ก็ตาม เจ้าพนักงานตำรวจย่อมนำตัวจำเลยไปค้นยาเสพติดที่บ้านพักของจำเลยอยู่แล้ว จึงเห็นได้ว่าการที่ศาลใช้ดุลพินิจในการพิพากษาคดีเช่นนี้จะไม่เป็นธรรมกับจำเลยที่ไม่ได้รับการลดโทษ ทั้งๆ ที่ข้อเท็จจริงอาจจะปรากฏว่าจำเลยอาจให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ที่จะนำไปสู่การปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดด้วยความสมัครใจและสำนึกตัวได้แล้ว

ประเด็นปัญหาที่สองเกี่ยวกับการบังคับใช้ แม้พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 จะมีผลใช้บังคับตั้งแต่ปี 2545 แต่มาตรการดังกล่าวก็มิได้ส่งผลให้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด

ลดลง เพราะผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถบังคับใช้มาตรการพิเศษนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เนื่องจากยังมีปัญหาเรื่องการบังคับใช้อยู่หลายประการ

ประเด็นปัญหาที่สามเกี่ยวกับการให้ข้อมูลของผู้กระทำความผิด เช่น การให้ข้อมูลของผู้กระทำความผิดต่อเจ้าพนักงานต้องเป็นข้อมูลในชั้นจับกุมเท่านั้นหรือไม่ การให้ข้อมูลระหว่างสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือในระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้นทำได้หรือไม่ หรือการให้ข้อมูลในระหว่างที่คดียังไม่ถึงที่สุดจะกระทำได้อีกหรือไม่ ผู้กระทำความผิดที่ถูกฟ้องเป็นคดีอาญาและให้การปฏิเสธข้อต่อสู้ ต่อมาศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดจะขอให้ศาลพิจารณาเหตุบรรเทาโทษตาม มาตรา 100/2 ได้หรือไม่ รวมถึงผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ให้ข้อมูลและถูกดำเนินคดีเป็นจำเลยและได้รับการบรรเทาโทษตรา มาตรา 100/2 แล้ว ต่อมาถูกอ้างเป็นพยานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาคดีอาญาเสพติดอื่นที่ถูกจับกุมโดยข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลเบิกความปฏิเสธว่าตนไม่ได้ให้ข้อมูล อันมีผลกระทบต่อน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญาคดีหลัง เช่นนี้ควรมีมาตรการอย่างไรกับผู้ให้ข้อมูลที่ปฏิเสธข้อมูลของตน

ประเด็นปัญหาที่สี่เกี่ยวกับทางปฏิบัติจริงที่ยังไม่มีหลักเกณฑ์การนำเสนอข้อเท็จจริงที่ผู้กระทำความผิดได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต่อศาลและมาตรการที่แน่ชัดในการกำหนดโทษตามบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว

ดังนั้น ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับรายละเอียดที่จำเป็นเพื่อประกอบการใช้ดุลพินิจของศาลเพื่อวางหลักเกณฑ์ถึงการใช้ดุลพินิจในการพิพากษาลดโทษให้แก่จำเลยที่ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตรา มาตรา 100/2 ก็จะทำให้จำเลยให้ข้อมูลที่สำคัญเป็นประโยชน์ อันควรแก่การลดโทษให้ตามกฎหมาย ซึ่งจะทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และเมื่อศาลมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนแล้วก็จะเป็นการคุ้มครองสิทธิของจำเลยชั้นหนึ่ง และทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปราบปรามยาเสพติดสามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปขยายผลเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดรายอื่นได้ หรืออายัดยาเสพติดของกลางหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นได้ รวมทั้งการทำลายองค์กรอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมและความมั่นคงของประเทศต่อไป

จากการศึกษาค้นคว้ามาตรการทางกฎหมายในการลดโทษผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาในการที่ศาลจะสามารถใช้ดุลพินิจเพื่อลดโทษให้แก่จำเลยในการพิพากษาคดีได้ ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ ควรใช้ดุลพินิจในการลดโทษของศาลนั้น นอกจากจะพิจารณาจากข้อเท็จจริงในคดีแล้ว ศาลควรพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดแต่ละรายไป เพราะผู้กระทำความผิดแต่ละรายนั้นมีลักษณะเฉพาะตัว เหตุในการกระทำความผิด ประวัติ ภูมิหลังของการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันไป จึงควรได้รับการลงโทษต่างกันไปตามข้อเท็จจริงอันเป็นการเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดเป็น

รายบุคคลไป นอกจากนั้นยังต้องคำนึงด้วยว่าผู้กระทำความผิดจะกลับมาใช้ชีวิตตามปกติในสังคม เมื่อพ้นโทษแล้วได้เพียงใด จึงจะเกิดความเป็นธรรมสูงสุดแก่ตัวจำเลยเองและกระบวนการยุติธรรม

2. ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ ให้มีการปรับปรุงแก้ไข โดยกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนในการนำเสนอข้อเท็จจริงที่ผู้กระทำความผิดให้ข้อมูลและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามยาเสพติดต่อศาล ตลอดจนกำหนดบทบาทหน้าที่ของพนักงานอัยการและเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้มีความชัดเจน รวมถึงบทลงโทษด้วยการระงับการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้การปฏิบัติตามมาตราดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมาตรฐานเดียวกัน

3. ปัญหาในการที่ศาลใช้ดุลพินิจในการให้ข้อมูลของผู้กระทำความผิด ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ เห็นควรเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการที่ศาลจะใช้ดุลพินิจในการพิจารณาการให้ข้อมูลของผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดที่ได้ให้ข้อมูลและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามยาเสพติดต่อศาล โดยกำหนดให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันว่าการให้ข้อมูลแบบใดที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามยาเสพติดต่อศาล

4. ปัญหาในทางปฏิบัติจริงที่ยังไม่มีหลักเกณฑ์การนำเสนอข้อเท็จจริงที่ผู้กระทำความผิดได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต่อศาล ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ ควรแก้ไขพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 โดยแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดที่จำเป็น โดยให้เพิ่มนิยามของคำว่า "ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ" ว่ามีลักษณะเช่นไร เพื่อให้เกิดความชัดเจนและแน่นอนในการบังคับใช้กฎหมาย ผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้มีความเข้าใจที่ตรงกันว่าข้อมูลที่ผู้กระทำความผิดได้ให้ไว้ต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน ถือเป็นข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษที่ผู้กระทำความผิดควรจะได้รับลดโทษหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

ปुरुชัย เปี่ยมสมบูรณ์.อาชญาวิทยา : สหวิทยาการว่าด้วยปัญหาอาชญากรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

ชาติ ชัยเดชสุริยะ ไบรอันเอ็มเพิซ และณัฐวา จิตรไพฑูรย์. การต่อรองคำรับสารภาพ : แนวคิดทางทฤษฎี

ทางปฏิบัติ และการนำมาใช้ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานอัยการพิเศษสถาบัน

กฎหมายอาญา สำนักงานวิชาการ สำนักงานอัยการสูงสุด, 2552.